

กฎกระทรวง

ว่าด้วยสิทธิขององค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียน
พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“ศูนย์การเรียน” หมายความว่า สถานที่เรียนที่องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชน จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่แสวงหากำไรตามกฎกระทรวงนี้

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งประกอบด้วยผู้บรรลุนิติภาวะจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่อาศัยประจำอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ ไม่แสวงหากำไร และมีที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันกับศูนย์การเรียนนั้น

“องค์กรเอกชน” หมายความว่า สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือเป็นส่วนงานหรือโครงการในองค์กรนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ ไม่แสวงหากำไร และมีที่ตั้งหรือมีส่วนงานหรือโครงการรับผิดชอบอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันกับศูนย์การเรียนนั้น

“ผู้จัดการศึกษา” หมายความว่า องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้จัดตั้งศูนย์การเรียน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่ศูนย์การเรียนตั้งอยู่

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ศูนย์การเรียนตั้งอยู่

ข้อ ๒ องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนอาจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้ซึ่งขาดโอกาสในการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และสนองตอบวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้นั้น โดยให้ยึดหลักดังต่อไปนี้

(๑) มุ่งเรียนรู้จากสถานที่จริง แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๒) การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ใช้หลักสูตรที่ศูนย์การเรียนรู้ได้พัฒนาขึ้น

ศูนย์การเรียนรู้ตามวรรคหนึ่งอาจจัดการศึกษาแบบระยะสั้นและอายุหรือจัดให้มีการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาอื่นโดยมีข้อตกลงร่วมกันและเทียบโอนผลการเรียนซึ่งกันและกันได้

ข้อ ๓ แบบคำขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขององค์กรชุมชนต้องมีรายการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อองค์กรชุมชน

(๒) รายละเอียดของคณะกรรมการ ได้แก่ ชื่อ สัญชาติ อายุ ที่อยู่ และอาชีพ

(๓) วัตถุประสงค์ขององค์กรชุมชน

(๔) ที่ตั้งองค์กรชุมชน

(๕) ประวัติความเป็นมาขององค์กรชุมชน

(๖) ผลการดำเนินงานขององค์กรชุมชน

รายการตาม (๒) และ (๓) ต้องได้รับการรับรองจากสมาชิกในชุมชนซึ่งเป็นผู้บรรลุนิติภาวะจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๔ แบบคำขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขององค์กรเอกชนต้องมีรายการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อองค์กรเอกชน

(๒) วัตถุประสงค์ขององค์กรเอกชน

(๓) ที่ตั้งองค์กรเอกชน

(๔) ประวัติความเป็นมาขององค์กรเอกชน

(๕) ผลการดำเนินงานขององค์กรเอกชน

(๖) หลักฐานการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลขององค์กรหรือหลักฐานการเป็นส่วนงานหรือโครงการในองค์กรนิติบุคคล

ข้อ ๕ องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชนซึ่งประสงค์จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อสำนักงานพร้อมทั้งแนบแบบคำขอตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แล้วแต่กรณี และแผนการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ที่องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชนนั้นได้ร่วมจัดทำกับสำนักงานหรือสถานศึกษาที่สำนักงานมอบหมาย

แผนการจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อศูนย์การเรียนรู้

(๒) วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

- (๓) ที่ตั้งศูนย์การเรียน
- (๔) รูปแบบการจัดการศึกษา
- (๕) ระดับการศึกษาที่จัดในกรณีที่เป็นการจัดการศึกษานอกระบบ
- (๖) หลักสูตรหรือลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน
- (๗) ระบบประกันคุณภาพภายใน
- (๘) รายชื่อและคุณสมบัติของบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียน
- (๙) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการศูนย์การเรียน

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงานให้ความเห็นชอบคำขอจัดตั้งศูนย์การเรียน และแผนการจัดการศึกษาแล้ว ผู้จัดการศึกษาจึงจะดำเนินการจัดการศึกษาได้

การเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนการจัดการศึกษาที่สำนักงานได้ให้ความเห็นชอบแล้วต้องได้รับ อนุญาตจากสำนักงาน

ข้อ ๗ ในกรณีที่องค์กรเอกชนเป็นนิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย ผู้เรียน ในศูนย์การเรียนต้องมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ในการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนขององค์กรเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ศูนย์การเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนไม่เกินห้าสิบคน ให้สำนักงานเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

(๒) ศูนย์การเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนเกินกว่าห้าสิบคนแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยคน ให้สำนักงาน เสนอให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

(๓) ศูนย์การเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนเกินกว่าหนึ่งร้อยคน ให้สำนักงานเสนอให้คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

ในกรณีการขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนเกินกว่าห้าสิบคน รายการ ในแผนการจัดการศึกษาตามข้อ ๕ (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ให้นำหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้จัดตั้งศูนย์การเรียนตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับกับการพิจารณาคำขออนุญาตเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนการจัดการศึกษาที่ได้รับอนุญาตแล้ว โดยอนุโลม

ข้อ ๘ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการศูนย์การเรียนตามข้อ ๕ (๙) อย่างน้อย ต้องกำหนดให้คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้จัดการศึกษาหรือผู้แทน ผู้แทนผู้ปกครองของผู้เรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ

ในกรณีที่ศูนย์การเรียนใดไม่อาจมีผู้แทนผู้ปกครองของผู้เรียน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้แทนชุมชน ที่ศูนย์การเรียนตั้งอยู่เป็นกรรมการแทนได้

ข้อ ๙ ให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของผู้จัดการศึกษาและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน กำกับ และดูแลระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ ๑๐ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) การวัดผลและประเมินผลผู้เรียนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ศูนย์การเรียนวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

(๒) กรณีที่มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น ให้มีการวัดผลและประเมินผลร่วมกัน

ในกรณีที่มีการเลิกศูนย์การเรียน หรือผู้เรียนจากศูนย์การเรียนประสงค์จะเข้าศึกษาในโรงเรียน ให้นำผลการเรียนรู้ที่สะสมไว้มาเทียบโอนผลการเรียนตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ข้อ ๑๑ ให้ศูนย์เรียนออกหลักฐานทางการศึกษาแก่ผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การเรียนว่าได้ศึกษาหรือสำเร็จการศึกษา ภายใต้การกำกับและการรับรองของสำนักงานแล้วแต่กรณี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๑๒ ให้ศูนย์การเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สำนักงานทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ ๑๓ ศูนย์การเรียนอาจได้รับสิทธิประโยชน์ด้านเงินอุดหนุนจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรเอกชนอื่นสำหรับการจัดการศึกษาได้

ข้อ ๑๔ สำนักงานมีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความรู้ ส่งเสริมและสนับสนุน ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการศึกษา และด้านอื่นแก่ผู้จัดการศึกษา รวมทั้งให้การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถแก่บุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การเรียน ตลอดจนดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนแก่ผู้เรียนในศูนย์การเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ ๑๕ ศูนย์การเรียนเลิกด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานอนุญาตให้เลิกตามคำขอของผู้จัดการศึกษา

(๒) สำนักงานมีคำสั่งให้เลิกเพราะเหตุที่ศูนย์การเรียนหยุดดำเนินการเกินกว่าหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือการดำเนินการของศูนย์การเรียนขัดต่อวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียน ขัดต่อกฎหมาย เป็นภัยต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เมื่อมีการเลิกศูนย์การเรียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้จัดการศึกษาทราบภายในสามสิบวัน และให้ผู้จัดการศึกษารวบรวมหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของศูนย์เรียนนั้นมอบให้แก่สำนักงาน

ข้อ ๑๖ การเลิกศูนย์การเรียน ให้ผู้จัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานจัดหาศูนย์การเรียนอื่นให้แก่ผู้เรียน แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เรียนที่จะสมัครเข้าเรียนในสถานศึกษาอื่น

ข้อ ๑๗ ให้สำนักงานเรียกคืนเงินอุดหนุนหรือเงินช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐที่ยังเหลืออยู่ในรอบปีจากศูนย์การเรียนที่เลิกตามข้อ ๑๕ เพื่อนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

ข้อ ๑๘ องค์กรชุมชนหรือองค์กรเอกชนใดเคยเป็นผู้จัดการศึกษาของศูนย์การเรียนที่สำนักงานมีคำสั่งให้เลิกศูนย์การเรียนตามข้อ ๑๕ (๒) จะขอจัดตั้งศูนย์การเรียนอีกมิได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนซึ่งมีความประสงค์และมีความพร้อมเข้ามาช่วยเหลือรัฐในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรัฐจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอันจะทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น สมควรกำหนดให้องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้